

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การเรียกคืนเงินประจำตำแหน่งและเงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่ง
ของข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งได้รับไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย

กระทรวงพลังงานได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ พน ๐๒๐๑/๒๖๓๔ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลความได้ว่า หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งและให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่อื่น ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘ ให้นายศุภยุทธ สาครบุตร ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านยุทธศาสตร์พลังงาน สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน รับผิดชอบ การปฏิบัติราชการในตำแหน่งเดิมเป็นการชั่วคราวและไปปฏิบัติราชการในตำแหน่งประจำสำนักงาน ปลัดกระทรวงที่สังกัดโดยไม่ขาดจากอัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิมและให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐมนตรี เจ้าสังกัดมอบหมาย ต่อมาปลัดกระทรวงพลังงานได้มีคำสั่งให้นายศุภยุทธฯ รับผิดชอบการปฏิบัติราชการ ในตำแหน่งเดิมเป็นการชั่วคราวเพื่อให้ไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน มอบหมาย ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานได้มอบหมายให้นายศุภยุทธฯ ปฏิบัติหน้าที่ ตามคำสั่งกระทรวงพลังงาน ที่ ๒๖/๒๕๕๘ เรื่อง มอบหมายให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘

ต่อมาสำนักงาน ก.พ. ได้มีหนังสือ ที่ นร ๑๐๑๒.๒/๒๙๗ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ชักข้อมการดำเนินการตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๕๘ฯ โดยในส่วนของสิทธิประโยชน์การได้รับเงินประจำตำแหน่ง นั้น สรุปลความได้ว่า ก.พ. เคยวางแนวทางการปฏิบัติตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเกี่ยวกับการได้รับเงินประจำตำแหน่ง ของข้าราชการพลเรือนสามัญผู้มีรายชื่อตามบัญชีแนบท้ายคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๖/๒๕๕๘ เรื่อง มาตรการแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ระหว่างการถูกตรวจสอบและ การกำหนดกรอบอัตราค่าจ้างชั่วคราว ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ว่า ผู้ที่ถูกสั่งให้ระงับการปฏิบัติ ราชการในตำแหน่งเดิมเป็นการชั่วคราวและไปปฏิบัติราชการในตำแหน่งประจำสำนักงาน ปลัดกระทรวงในกระทรวงที่สังกัดโดยไม่ขาดจากอัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิมและให้ปฏิบัติหน้าที่ ตามที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัดมอบหมายตามข้อ ๒ ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๖/๒๕๕๘ฯ เป็นผู้ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์การได้รับเงินประจำตำแหน่งตามกฎหมาย ก.พ. ว่าด้วยการให้ ข้าราชการพลเรือนสามัญได้รับเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๕๑ กระทรวงพลังงานจึงได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ พน ๐๒๐๑/๑๘๗ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๙ ถึงสำนักงาน ก.พ. เพื่อขอหารือเกี่ยวกับการ ได้รับเงินประจำตำแหน่งของนายศุภยุทธฯ ว่า ระหว่างเป็นผู้มีรายชื่อตามบัญชีแนบท้ายคำสั่ง หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๕๘ฯ ซึ่งสั่งให้ระงับการปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว และไปปฏิบัติงานตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานมอบหมาย นายศุภยุทธฯ จะยังคงได้รับ เงินประจำตำแหน่งตามกฎหมาย ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญได้รับเงินประจำตำแหน่ง

ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๔/๑๓ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๐ ซึ่งสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือไม่ อย่างไร และหากนายศุภยุทธฯ เป็นผู้ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย ก.พ. ดังกล่าว แต่ส่วนราชการได้ดำเนินการเบิกจ่ายเงินประจำตำแหน่งไปแล้ว จะต้องดำเนินการอย่างไร ต่อมา สำนักงาน ก.พ. ได้มีหนังสือ ส่วนที่ ๓๐๑๒.๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ ตอบข้อหารือของกระทรวงพลังงาน สรุปความได้ว่า ลักษณะงานที่นายศุภยุทธฯ ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานไม่ปรากฏว่ามีลักษณะเป็นงานวิชาชีพหรืองานเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เหมือนหน้าที่หลักของตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านยุทธศาสตร์พลังงานที่นายศุภยุทธฯ ดำรงอยู่เดิม ดังนั้น นายศุภยุทธฯ จึงไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับเงินประจำตำแหน่งตามกฎหมาย ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญได้รับเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๕๑ ส่วนกรณีที่กระทรวงพลังงานได้เบิกจ่ายเงินประจำตำแหน่งให้แก่ นายศุภยุทธฯ ไปแล้วนั้น เห็นควรพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติอาจหารือไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบกฎหมายฉบับดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ กระทรวงพลังงานได้ดำเนินการเบิกจ่ายเงินประจำตำแหน่งและเงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่งให้แก่ นายศุภยุทธฯ ในช่วงระหว่างวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘ จนถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๙ และปลัดกระทรวงพลังงานได้สั่งการท้ายบันทึกสำนักบริหารกลาง ส่วนที่ ๓๐๑๑.๓/๑๔๕๖ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๙ อนุมัติให้ระงับการเบิกจ่ายเงินประจำตำแหน่งและเงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่งของนายศุภยุทธฯ เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลง

กระทรวงพลังงานเห็นว่าเพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติจึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมายว่า กระทรวงพลังงานจะใช้สิทธิเรียกคืนเงินประจำตำแหน่งและเงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่งที่นายศุภยุทธฯ ได้รับไปในช่วงระหว่างเป็นผู้ซึ่งไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับเงินประจำตำแหน่งและเงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่ง ได้หรือไม่ อย่างไร โดยอาศัยบทกฎหมายใด และจะมีขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๓) ได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงพลังงาน โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ก.พ.) ผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และผู้แทนกระทรวงพลังงาน (สำนักงานปลัดกระทรวง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า นอกจากกระทรวงพลังงานยุติการเบิกจ่ายเงินประจำตำแหน่งให้แก่ นายศุภยุทธฯ แล้ว ยังยุติการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่งด้วย และนายศุภยุทธฯ ได้มีหนังสือร้องขอความเป็นธรรมต่อกระทรวงพลังงานด้วยแล้ว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๓) ได้พิจารณาข้อหารือประกอบกับข้อเท็จจริงเพิ่มเติมดังกล่าวแล้ว เห็นว่า กรณีผู้ซึ่งได้รับคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งและให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่อื่น ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘ ให้ไปปฏิบัติราชการในตำแหน่งประจำสำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน โดยไม่ขาดจากอัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิมและให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัดมอบหมาย นั้น โดยที่ ก.พ. มีอำนาจหน้าที่ดูแลกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนและกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง และเมื่อ ก.พ. ได้พิจารณาและมีมติตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ส่วนที่ ๓๐๑๒.๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ ว่า นายศุภยุทธฯ เป็นผู้ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์การได้รับเงินประจำตำแหน่งตามกฎหมาย ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญได้รับเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพราะลักษณะงานที่ข้าราชการถูกสั่งให้ประจำสำนักงานปลัดกระทรวงได้รับมอบหมาย ไม่ปรากฏว่ามีลักษณะเป็นงานวิชาชีพหรืองานเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเหมือนหน้าที่หลักของตำแหน่งเดิม ซึ่งไม่อยู่

ในหลักเกณฑ์การให้ข้าราชการพลเรือนสามัญได้รับเงินประจำตำแหน่งตามข้อ ๒ (๒)^๑ แห่งกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญได้รับเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้น นายศุภยุทธฯ จึงไม่มีสิทธิได้รับเงินประจำตำแหน่ง สำหรับเงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่งนั้น ตามข้อ ๕^๒ แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนนอกเหนือจากเงินเดือนของข้าราชการ และลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนนอกเหนือจากเงินเดือนของข้าราชการและลูกจ้างประจำของส่วนราชการ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่ง ต้องเป็นผู้ได้รับเงินประจำตำแหน่ง เมื่อนายศุภยุทธฯ ไม่มีสิทธิได้รับเงินประจำตำแหน่งเสียแล้ว จึงไม่อาจได้รับเงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่งตามระเบียบดังกล่าวด้วย

ดังนั้น การที่นายศุภยุทธฯ ได้รับเงินประจำตำแหน่งและเงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่งซึ่งกระทรวงพลังงานได้เบิกจ่ายให้ จึงเป็นการได้มาโดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ กระทรวงพลังงานจึงต้องเรียกคืนเงินประจำตำแหน่งและเงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่ง โดยกระทรวงพลังงานเป็นผู้เสียเปรียบและมีสิทธิเรียกให้บุคคลนั้นคืนเงินแก่ทางราชการได้ตามมาตรา ๔๐๖^๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๖๒/๒๕๓๗^๔ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๒๗/๒๕๓๗^๕ ประกอบกับไม่มีกฎหมายใดกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเรียกคืนเงินประจำตำแหน่งและเงินค่าตอบแทนเงินประจำตำแหน่งไว้เป็นการเฉพาะ อีกทั้งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๕๘^๖ ที่ให้นายศุภยุทธฯ

ข้อ ๒ ข้าราชการพลเรือนสามัญอาจได้รับเงินประจำตำแหน่งตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีสิทธิได้รับเงินประจำตำแหน่งผู้ใด หากได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่อื่นและมีได้ปฏิบัติหน้าที่หลักของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ ไม่มีสิทธิได้รับเงินประจำตำแหน่งตั้งแต่วันที่มิได้ปฏิบัติหน้าที่หลักของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ เว้นแต่ในกรณีที่ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการหรือประเภททั่วไปและได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่อื่นที่มีลักษณะเป็นงานวิชาชีพหรืองานเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเหมือนหน้าที่หลักของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่เดิม ให้ได้รับเงินประจำตำแหน่งในอัตราเดิมของตำแหน่งต่อไป

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๕ ให้ข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับเงินประจำตำแหน่งตามบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ได้รับเงินค่าตอบแทนรายเดือนเท่ากับอัตราเงินประจำตำแหน่งที่ได้รับ เว้นแต่ข้าราชการซึ่งได้รับเงินประจำตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการ

มาตรา ๔๐๖ บุคคลใดได้มาซึ่งทรัพย์สินใด เพราะการที่บุคคลอีกคนหนึ่งกระทำการเพื่อชားหนี้ก็ดี หรือได้มาด้วยประการอื่นก็ดี โดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ และเป็นทางให้บุคคลอีกคนหนึ่งนั้นเสียเปรียบไซ้ ท่านว่าบุคคลนั้นจำต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เขา อนึ่ง การรับสภาพหนี้สินว่ามีอยู่หรือหาไม่นั้น ท่านก็ให้ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อชားหนี้ด้วย

บทบัญญัติอันนี้ท่านให้ใช้บังคับตลอดถึงกรณีที่ได้ทรัพย์สินมา เพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งมิได้มิได้เป็นขึ้น หรือเป็นเหตุที่ได้สิ้นสุดไปเสียก่อนแล้วนั้นด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๖๒/๒๕๓๗ วินิจฉัยว่า การที่จำเลยได้รับเงินเดือนทั้งจากโจทก์และกรุงเทพมหานครเป็นการฝ่าฝืนพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จ บำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งกำหนดให้จำเลยรับเงินเดือนได้เพียงตำแหน่งเดียว เป็นกรณีที่จำเลยได้รับทรัพย์สินไปจากโจทก์โดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ อันเป็นลามกมิควรได้ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องเรียกเงินที่จำเลยรับไปจากโจทก์คืนได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๒๗/๒๕๓๗ วินิจฉัยว่า โจทก์เบิกเงินจากคลังจ่ายสมนาคุณแก่จำเลยโดยผิดระเบียบราชการ เงินจำนวนดังกล่าวโจทก์ไม่มีหน้าที่ต้องจ่ายให้จำเลย และจำเลยไม่มีสิทธิรับเงินจำนวนนี้ การที่จำเลยรับเงินไปเป็นการได้มาโดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้และเป็นทางให้โจทก์เสียเปรียบ เงินจำนวนดังกล่าวจึงเป็นลามกมิควรได้

ไปปฏิบัติราชการในตำแหน่งประจำสำนักงานปลัดกระทรวงพลังงานนั้น ไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง ซึ่งเป็นการให้เงิน หรือให้ทรัพย์สินหรือให้ประโยชน์ที่อาจแบ่งแยกได้ ตามมาตรา ๕๑^๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙^๗ ดังนั้น กระทรวงพลังงานจึงควรมีหนังสือทวงถามไปยังนายศุภยุทธฯ และหากนายศุภยุทธฯ ปฏิเสธการคืนเงิน กระทรวงพลังงานก็ชอบที่จะขอให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมเพื่อเรียกคืนเงินดังกล่าว^๘ ภายในอายุความตามมาตรา ๔๑๙^๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่เวลาที่กระทรวงพลังงานรู้ว่าตนมีสิทธิเรียกคืน ซึ่งตามข้อเท็จจริงก็คือวันที่กระทรวงพลังงานซึ่งเป็นฝ่ายผู้เสียหายได้รับหนังสือของสำนักงาน ก.พ. หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่เวลาที่สิทธินั้นได้มีขึ้น

(นายดิศทัต โทตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๖๐

มาตรา ๕๑ การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้เงิน หรือให้ทรัพย์สินหรือให้ประโยชน์ที่อาจแบ่งแยกได้ ให้นับถึงความเชื่อโดยสุจริตของผู้รับประโยชน์ในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองนั้นกับประโยชน์สาธารณะประกอบกัน

ความเชื่อโดยสุจริตตามวรรคหนึ่งจะได้รับความคุ้มครองต่อเมื่อผู้รับคำสั่งทางปกครองได้ใช้ประโยชน์อันเกิดจากคำสั่งทางปกครองหรือได้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไปแล้วโดยไม่อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ หรือการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ผู้นั้นต้องเสียหายเกินควรแก่กรณี

ในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้รับคำสั่งทางปกครองจะอ้างความเชื่อโดยสุจริตไม่ได้

(๑) ผู้นั้นได้แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง หรือข่มขู่ หรือชักจูงใจโดยการให้ทรัพย์สินหรือให้ประโยชน์อื่นใดที่มีชอบด้วยกฎหมาย

(๒) ผู้นั้นได้ให้ข้อความซึ่งไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนในสาระสำคัญ

(๓) ผู้นั้นได้รู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองในขณะที่ได้รับคำสั่งทางปกครอง หรือการไม่รู้นั้นเป็นไปโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

ในกรณีที่เพิกถอนโดยให้มีผลย้อนหลัง การคืนเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ผู้รับคำสั่งทางปกครองได้ไป ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยลาภมิควรได้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยถ้าเมื่อใดผู้รับคำสั่งทางปกครองได้รู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองหรือควรได้รู้เช่นนั้น หากผู้นั้นมิได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงให้ถือว่าผู้นั้นตกอยู่ในฐานะไม่สุจริตตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป และในกรณีตามวรรคสาม ผู้นั้นต้องรับผิดชอบในการคืนเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ได้รับไปเต็มจำนวน

"บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง กรณีข้าราชการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกคืนเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรที่เบิกไปโดยไม่มีสิทธิ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๕/๕๖๕ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๒ ถึงปลัดกระทรวงพลังงาน (เรื่องเสร็จที่ ๕๙๔/๒๕๕๒)

"บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง การเพิกถอนคำสั่งอนุมัติให้จ่ายเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญและการเรียกคืนเงินซึ่งเจ้าหน้าที่รับไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย : กรณีสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๕/๘๙ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ถึงเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (เรื่องเสร็จที่ ๘๗๗/๒๕๕๖)

มาตรา ๔๑๙ ในเรื่องลาภมิควรได้นั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เวลาที่ฝ่ายผู้เสียหายรู้ว่าตนมีสิทธิเรียกคืน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่เวลาที่สิทธินั้นได้มีขึ้น